
UDK 015(497.6)"15/17"
Pregledni članak
Primljen 11. X. 2013.

DIJANA PINJUH
Filozofski fakultet Sveučilišta u Mostaru
dipih27@gmail.com

BIBLIOGRAFIJA RADOVA O HERCEGOVINI I BOSNI (OD PADA POD TURSKU VLAST DO KRAJA 18. STOLJEĆA)

Sažetak

Autorica donosi popis djela koja obrađuju prilike i zbivanja u Hercegovini i Bosni u razdoblju ranoga novog vijeka. Radovi su podijeljeni u nekoliko tematskih cjelina: organizacija i struktura osmanske vlasti i društva, politička i vojna povijest, društvene prilike – migracije i položaj pučanstva, gospodarske (privredne) prilike, vjerske prilike, općenito o gradskim naseljima i kulturna povijest. Radovi koje je bilo teško uvrstiti u jednu od navedenih cjelina čine posebnu cjelinu naziva „Ostalo“.

Ključne riječi: popis radova, Hercegovina, Bosna, razdoblje ranoga novog vijeka

Uvod

Cilj ovoga rada jest, prije svega, studentima olakšati potragu za potrebnom literaturom pri izradi radova i ukazati na postojanje nekih manje poznatih publikacija koje im mogu biti od koristi u njihovu istraživačkom radu. Ovo je ujedno i prilika ukazati na brojnost radova o određenim temama te obezvrijediti onaj vječiti studentski izgovor „nema literature“. Ovdje je izneseno preko 230 radova u kojima autori

donose brojne vrijedne podatke o prilikama i zbivanjima na prostoru Hercegovine i Bosne tijekom tri stoljeća turskoga gospodstva. Radi lakšega snalaženja i bolje preglednosti podijeljeni su u sedam tematskih cjelina. Radovi u kojima se autori ne bave isključivo jednom temom, nego se dotiču i druge tematike, stavljeni su u poseban dio pod nazivom „Ostalo“, jer je bilo gotovo nemoguće smjestiti ih u jednu od tematskih cjelina. U popisu je obuhvaćena društveno-politička, vjerska i kulturna problematika turskoga razdoblja. Kada je riječ o crkvenoj povijesti, o tome je već napisana bibliografija koja obuhvaća popriličan broj radova i o crkvenim prilikama u turskom razdoblju, tako da je u ovom prikazu najveći broj tih naslova izostavljen.¹ Iako je prvotna namjera bila popisati radove koji se odnose isključivo na povijest Hercegovine u razdoblju ranoga novog vijeka, radi složenosti pojedinih radova moralo se izaći iz tih okvira i u rad uvrstiti ne samo naslove koji se bave prostorom Hercegovine nego i Bosne, ali i one koji dijelom zalaze u srednji vijek ili 19. stoljeće.

Budući da je popriličan broj onih koji su se bavili i još uvijek se bave istraživanjem prošlosti na prostoru Hercegovine i Bosne, ne možemo sve spomenuti, ali ipak treba izdvojiti nekoliko značajnijih imena čiji je doprinos bosanskohercegovačkoj historiografiji iznimno vrijedan i bogat. Na prvom mjestu treba spomenuti Bogumila Hrabaka² koji je istražujući Državni arhiv u Dubrovniku napisao velik broj radova i dao bogat doprinos boljem poznavanju prilika, poglavito u jugoistočnoj Hercegovini, zatim Ahmeda Aličića, Hivziju Hasandedića koji je objavio više radova o kulturnim spomenicima turskoga razdoblja na prostoru Hercegovine te Avdu Sućesku, Fehima Spahu, Adema Handžića,³ Hamdiju Kreševljakovića, Nedima Filipovića i dr. U novije vrijeme sve je više

1 Bibliografiju o crkvenoj povijesti napisao je BOŽO GOLUŽA, „Rezultati istraživanja crkvene povijesti u Hercegovini i Bosni (novi vijek)“, *Crkva i društvo uz Jadran*, (zbornik radova s Međunarodnoga znanstvenog skupa održanog u Splitu 2001.), Split, 2006., 279.-292.

2 Svoje radove Bogumil Hrabak objelodanio je u sedam knjiga pod nazivom *Iz starije prošlosti Bosne i Hercegovine*, a koje su izlazile u razdoblju od 2003. do 2010. god. U knjigama su neki ranije objavljeni radovi u većoj ili manjoj mjeri nadopunjeni, a ima i potpuno novih rukopisa.

3 Dio radova Adema Handžića, njih 18, objavljeno je u knjizi: HANDŽIĆ, ADEM, *Studije o Bosni. Historijski prilozi iz osmansko-turskog perioda*, IRCICA, Istanbul, 1994.

novih istraživača koji se bave ovom tematikom, ali ih ovom prilikom ne možemo poimence navoditi.

Najviše rezultata u istraživanju prilika u turskom razdoblju na našim prostorima proizašlo je iz Orijentalnoga instituta u Sarajevu, što je i za očekivati, budući da Institut raspolaže s vrijednom zbirkom orijentalnih rukopisa iz spomenutoga razdoblja koja umnogome pomaže povjesničarima u proučavanju prošlosti, poglavito onima koji te rukopise imaju na raspolaganju. Među najvažnije časopise koji su izlazili i još uvijek izlaze ubrajamo: *Godišnjak Društva istoričara, Prilozi za orijentalnu filologiju, Prilozi, Glasnik Zemaljskog muzeja Bosne i Hercegovine*.⁴ Svi navedeni časopisi izlazili su ili još uvijek izlaze u Sarajevu dok je jedini značajniji časopis na prostoru Hercegovine koji se bavi povijesnom tematikom časopis *Hercegovina*,⁵ u kojem je i objavljeno najviše radova o Hercegovini.

Najčešći problem s kojim se susreću povjesničari i istraživači jest to što nema specijaliziranih časopisa u kojima bi se objavljivali radovi vezani isključivo za jedno određeno razdoblje, kao što je to primjerice u Hrvatskoj i drugim zemljama, tako da mnogi autori svoje uratke

-
- 4 *Godišnjak Društva istoričara* prestao je izlaziti prije rata, dok su drugi navedeni časopisi još uvijek aktivni. Jedino je neizvjesna sudbina godišnjaka *Glasnik Zemaljskog muzeja BiH*. Naime, Zemaljski muzej u Sarajevu zatvoren je 2012. godine, tako da je upitno izlaženje novih brojeva. Od 2008. god. u izdanju Instituta za istoriju u Sarajevu pored *Priloga* počeo je izlaziti još jedan časopis koji se bavi povijesnom tematikom, a to je časopis *Historijska traganja* čiji su brojevi dostupni na službenim stranicama Instituta, kao i noviji brojevi *Priloga*. Isto tako, prvih 40 brojeva *POF-a* mogu se naći na službenim stranicama Orijentalnoga instituta.
- 5 Ovdje treba razjasniti neke stvari oko naziva časopisa. Prvi broj časopisa u zajedničkom izdanju Muzeja Hercegovine Mostar, Arhiva Mostar i Zavoda za zaštitu kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa Mostar izašao je 1981. god. pod nazivom *Hercegovina. Časopis za kulturno i historijsko naslijeđe*. Pod tim je imenom izlazio sve do 1990. kada je zbog ratnih (ne) prilika na nekoliko godina prestao izlaziti. Nakon rata došlo je do razdvajanja, tako da je isti časopis od 1995. izlazio u izdanju Muzeja Herceg-Bosne, Arhiva Herceg-Bosne, Zavoda za zaštitu spomenika i Narodne knjižnice Mostar, ali s nešto izmijenjenim nazivom (*Hercegovina. Godišnjak za kulturno i povijesno naslijeđe*). Dvije godine kasnije (1997.) pokrenut je isti časopis i u izdanju Muzeja Hercegovine, tako da od 1997. do 2003. dva različita izdanja jednoga časopisa izlaze paralelno. Časopis *Hercegovina* u izdanju Muzeja Hercegovine Mostar prestao je izlaziti 2003. dok je zadnji do sada objavljeni broj časopisa *Hercegovina* u izdanju Narodne knjižnice izašao 2012., ali zbog nemogućnosti financiranja neizvjesna je i njegova sudbina. Zbog lakšega snalaženja u radu je svaki put naveden i podnaslov časopisa, kako sam naziv ne bi dovodio do zabune.

objavljaju u časopisima koji se ne bave isključivo poviješću nego i temama iz drugih područja.

1. Organizacija i struktura osmanske vlasti i društva

ALIČIĆ, AHMED, *Uređenje Bosanskog ejaleta od 1789. do 1878. godine*, Posebna izdanja, knjiga XI, Orientalni institut, Sarajevo, 1983.

BEJDIĆ, ALMA, „Derbendžijska organizacija u bosanskom sandžaku početkom 17. stoljeća“, *Prilozi*, XXIII/24, Institut za istoriju, Sarajevo, 1988., 61.-78.

ČAR-DRNDA, HATIDŽA, „Teritorijalna i upravna organizacija Visočke nahije do početka 17. stoljeća“, *Prilozi za orijentalnu filologiju*, 37 (1987.), Sarajevo, 1988., 185.-195.

HALILOVIĆ, SMAJO, „Prilog podsjećanju na formiranje Hercegovačkog sandžaka i njegov teritorijalni razvoj“, *Hercegovina. Časopis za kulturno i historijsko naslijeđe*, 15-16, Mostar, 2003., 17.-22.

HRABAK, BOGUMIL, „Knezovi i vojvode Trebinja i Popova do XVII veka“, *Tribunia*, 6, Zavičajni muzej Trebinje, Trebinje, 1982., 79.-88.

KREŠEVLJAKOVIĆ, HAMDİJA, „Kapetanije i kapetani u Bosni i Hercegovini“, *Godišnjak Istorijskog društva BiH*, II, Sarajevo, 1950., 89.-141.

KREŠEVLJAKOVIĆ, HAMDİJA, *Kapetanije u Bosni i Hercegovini*, Sarajevo, 1954., ²1980; *Izabrana djela*, I, (prir. Avdo Sućeska i Enes Pelidija), Veselin Masleša, Sarajevo, 1991.

POPOVIĆ, TOMA, „Kad je sedište hercegovačkog sandžaka premešteno iz Foče u Plevlja“, *Prilozi za orijentalnu filologiju*, 10-11 (1960.-1961.), Sarajevo, 1961., 267.-271.

POPOVIĆ, TOMA, „Upravna organizacija Hercegovačkog sandžaka u XVI. stoljeću“, *Prilozi za orijentalnu filologiju*, 12-13 (1962.-1963.), Sarajevo, 1965., 75.-120.

- POPOVIĆ, TOMA, „Spisak hercegovačkih namesnika u XVI veku“, *Prilozi za orijentalnu filologiju*, 16-17 (1966.-1967.), Sarajevo, 1970., 93.-99.
- SUĆESKA, AVDO, „Neke osobenosti turske lokalne uprave u Bosni u XVIII stoljeću“, *Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu*, XII, Zagreb, 1962., 282.-290.
- ŠABANOVIĆ, HAZIM, „Upravna podjela jugoslovenskih zemalja pod turskom vladavinom do Karlovačkog mira 1699. godine“, *Godišnjak Istorijskog društva BiH*, IV, Sarajevo, 1952., 171.-204.
- ŠABANOVIĆ, HAZIM, „Vojno uređenje Bosne od 1463. do kraja XVI stoljeća“, *Godišnjak Društva istoričara BiH*, XI (1960.), Sarajevo, 1961., 173.-224.
- ŠABANOVIĆ, HAZIM, „Bosanski divan. Organizacija i uređenje centralne zemaljske uprave u Bosni pod turskom vlašću do kraja XVII stoljeća“, *Prilozi za orijentalnu filologiju*, 18-19 (1968.-1969.), Sarajevo, 1973., 9.-45.
- ŠABANOVIĆ, HAZIM, *Bosanski pašaluk. Postanak i upravna podjela*, Svjetlost, Sarajevo, 1982.
- ŽIVKOVIĆ, MARIO, „Počeci turske vlasti i upravno-pravna podjela Bosne i Hercegovine“, *Motrišta*, 21, Mostar, 2001., 51.-69.
- ŽIVKOVIĆ, PAVO – JAKIĆ, IVANA, „Uspostava turske vlasti u sjeveroistočnoj Bosni i velike promjene uvjetovane dolaskom Turaka“, *Bosna franciscana*, XV/26, Sarajevo, 2007., 181.-196.

2. Politička i vojna povijest

- ATANASOVSKI, VELJAN, *Pad Hercegovine*, Narodna knjiga, Istorijski institut, Beograd, 1979.
- BUTUROVIĆ, DERVIŠ, „Isprave spahiskih porodica iz nahije Neretve“, *Prilozi za orijentalnu filologiju i istoriju jugoslovenskih naroda pod turskom vladavinom*, 6-7 (1956.-1957.), Sarajevo, 1958., 193.-258.

- FILIPOVIĆ, IBRAHIM, „Odjeci kandijskog i morejskog rata u Bosni posmatrani kroz aktivnost bosanske feudalne porodice Filipović iz Glamoča“, *Prilozi za orijentalnu filologiju*, 40 (1990.), Sarajevo, 1991., 345.-381.
- HAJDARHODŽIĆ, HAMDİJA, „Prilog proučavanju prilika u Popovom polju početkom 18. vijeka“, *Prilozi*, X/1, Institut za istoriju, Sarajevo, 1973., 327.-332.
- HANDŽIĆ, ADEM, „Bosanski namjesnik Hekim-oglu Ali-paša“, *Prilozi za orijentalnu filologiju i istoriju jugoslovenskih naroda pod turskom vladavinom*, 5 (1954.-1955.), Sarajevo, 1955., 135.-180.
- HANDŽIĆ, ADEM, „O organizaciji vojne krajine bosanskog ejaleta u XVII stoljeću“, *Prilozi*, XXIII/24, Institut za istoriju, Sarajevo, 1988., 45.-60.
- HRABAK, BOGUMIL, „Hajdučija Hercegovaca 1465-1530“, *Oslobodilački pokreti jugoslovenskih naroda od XVI veka do početka Prvog svetskog rata*, Beograd, 1976., 11.-26.
- HRABAK, BOGUMIL, „Trebinje, Popovo i Donja Neretva u hajdučkom vojevanju za vreme Morejskog rata“, *Prilozi*, XVII, Institut za istoriju, Sarajevo, 1980., 69.-99.
- HRABAK, BOGUMIL, „Zapadna Bosna u zbivanjima Kandijskog i Morejskog rata“, *Historijski zbornik*, III, Banja Luka, 1982., 7.-36.
- HRABAK, BOGUMIL, „Napadi senjskih uskoka na Zažablje, Popovo i Trebinje (1535-1617)“, *Tribunia*, 7, Posebni otisak, Zemaljski muzej, Trebinje, 1983., 101.-129.
- HRABAK, BOGUMIL, „Turska stražarska flotila u Neretvi (1490-1700)“, *Hercegovina. Časopis za kulturno i historijsko naslijeđe*, 4, Mostar, 1984., 91.-107.
- HRABAK, BOGUMIL, „Hajdučija u Bosni i Hercegovini do 1700. godine“, *Iz starije prošlosti Bosne i Hercegovine*, knjiga V, Arhivar, Beograd, 2008., 282.-335.
- HRABAK, BOGUMIL, „Plemena istočne Hercegovine između turskih gospodara i vojničkih neaktivnih Mlečana od 1684. do pada

- Herceg-Novog (1687) pod njihovu vlast“, *Iz starije prošlosti Bosne i Hercegovine*, knjiga IV, Arhivar, Beograd, 2008., 342.-412.
- KREŠEVLJAKOVIĆ, HAMDIIJA – KAPIDŽIĆ, HAMDIIJA, *Vojno-geografski opis Bosne pred Dubički rat od 1785 godine*, Građa naučnog društva NR BiH, knjiga VII, Sarajevo, 1957.
- PAPONJA, ANTE, „Neki aspekti osmanske strategije prodora na područje zapadno od Neretve“, *Hercegovina. Godišnjak za kulturno i povijesno naslijeđe*, 23, Mostar, 2009., 95.-130.
- PAPONJA, ANTE, „Prostor donje Neretve u vojno-obrambenoj strategiji kralja Matijaša Korvina (1458.-1490.)“, *Hercegovina. Godišnjak za kulturno i povijesno naslijeđe*, 24, Mostar, 2010., 37.-78.
- PELIDIJA, ENES, „O ulozi ruskog pukovnika Mihaila Miloradovića u dizanju ustanka crnogorskih, brdskih i hercegovačkih plemena 1711. protiv turske vlasti“, *Prilozi*, XVII/18, Institut za istoriju, Sarajevo, 1981., 221.-229.
- PELIDIJA, ENES, „Stanje u hercegovačkom sandžaku i držanje plemena u vrijeme dolaskaruskog emisara pukovnika Mihaila Miloradovića u Crnu Goru 1711. godine“, *Hercegovina. Časopis za kulturno i historijsko naslijeđe*, 4, Mostar, 1984., 239.-246.
- PELIDIJA, ENES, „Prilike u Bosanskom ejaletu uoči tursko-mletačkog rata 1714-1718“, *Prilozi za orijentalnu filologiju*, 37 (1987.), Sarajevo, 1988., 159.-172.
- PELIDIJA, ENES, *Bosanski ejalet od Karlovačkog do Požarevačkog mira 1699-1718*, Veselin Masleša, Sarajevo, 1989.
- PELIDIJA, ENES, „Bosanski ejalet od 1593. god. do Svištovskog mira 1791. god.“, *Bosna i Hercegovina od najstarijih vremena do kraja Drugog svjetskog rata*, Bosanski kulturni centar, Sarajevo, ²1998., 133.-172.
- PELIDIJA, ENES, *Banjalučki boj iz 1737. godine. Uzroci i posljedice*, El-Kalem, Sarajevo, 2002.

- PEROJEVIĆ, MARKO – MACAN, TRPIMIR, „Odjek Bečkog rata na Makarskom primorju i u Hercegovini (1683-1723)“, *Historijski zbornik*, Posebni otisak, XXIII-XXIV, Sarajevo, 1970.-1971., 179.-214.
- SUĆESKA, AVDO, *Ajani. Prilog izučavanju lokalne vlasti u našim zemljama za vrijeme Turaka*, Naučno društvo SR Bosne i Hercegovine, Djela, knjiga XXII, Odjeljenje istorijsko-filoloških nauka, knjiga 14, Sarajevo, 1965.
- SUĆESKA, AVDO, „Izgradnja šajki u Bosni u XVI i XVII stoljeću za potrebe turske riječne flote“, *Istorijski zbornik*, III/3, Posebni otisak, Banja Luka, 1982., 37.-45.
- SUĆESKA, AVDO, „Prilike u Bosni prije i poslije osvajanja Sarajeva od strane princa Eugena Savojskog (prema domaćim i osmansko-turskim izvorima)“, *Prilozi*, XIX/20, Institut za istoriju, Sarajevo, 1984., 143.-149.
- SUĆESKA, AVDO, „Uloga ajanluka u učvršćivanju vlasti bosanskih kapetana“, *Godišnjak Pravnog fakulteta*, XXXVI, Sarajevo, 1989., 355.-372.

3. Društvene prilike – migracije i položaj pučanstva

- ČAR-DRNDA, HATIDŽA, „Demografsko kretanje, socijalni i konfesionalni sastav stanovništva u visočkoj nahiji“, *Prilozi za orijentalnu filologiju*, 41 (1991.), Sarajevo, 1991., 195.-252.
- FILIPOVIĆ, NEDIM, „Osvrt na položaj bosanskog seljaštva u prvoj deceniji uspostavljanja osmanske vlasti u Bosni“, *Radovi Filozofskog fakulteta*, III, Sarajevo, 1965., 63.-75.
- HANDŽIĆ, ADEM, „O islamizaciji u sjeveroistočnoj Bosni“, *Prilozi za orijentalnu filologiju*, 16-17 (1966.-1967.), Sarajevo, 1970., 5.-48.
- HANDŽIĆ, ADEM, „O gradskom stanovništvu u Bosni u XVI stoljeću“, *Prilozi za orijentalnu filologiju*, 28-29 (1978.-1979.), Sarajevo, 1980., 247.-256.

- HANDŽIĆ, ADEM, „O društvenoj strukturi stanovništva u Bosni početkom XVII. stoljeća“, *Prilozi za orijentalnu filologiju*, 22-23 (1982.-1983.), Sarajevo, 1984., 129.-146.
- HRABAK, BOGUMIL, „Kužne radnje u Bosni i Hercegovini 1463-1800“, *Istorijski zbornik*, II/2, Banja Luka, 1981., 5.-41.
- JOLIĆ, ROBERT, „Emigracije iz Hercegovine kroz povijest“, *Zbornik radova s Međunarodnog znanstvenog skupa u Mostaru Hum i Hercegovina kroz povijest*, I., (ur. Ivica Lučić), Hrvatski institut za povijest, Zagreb, 2011., 779.-803.
- KRALJEVIĆ, RUDOLF, „Glavni izravni i neizravni vinogradarsko-vinarski porezi u BiH“, *Hercegovina. Godišnjak za kulturno i povijesno naslijeđe*, 2 (10), Mostar, 1996., 77.-91.
- KREŠEVLJAKOVIĆ, HAMDİJA, „Ćefilema sarajevskih kršćana iz 1788. godine“, *Prilozi za orijentalnu filologiju i istoriju jugoslovenskih naroda pod turskom vladavinom*, 3-4 (1952.-1953.), Sarajevo, 1953., 199.-214.
- KREŠIĆ, MILENKO, „Depopulacija jugoistočne Hercegovine izazvana turskim osvajanjem“, *Povijesni prilozi*, 39, Zagreb, 2010., 107.-123.
- MULIĆ, JUSUF, „Društveni i ekonomski položaj Vlaha i Arbanasa u Bosni pod osmanskom vlašću“, *Prilozi za orijentalnu filologiju*, 51 (2001.), Sarajevo, 2003., 111.-146.
- NILEVIĆ, BORIS, „Pitanje etničko-konfesionalnih promjena u Bosni i Hercegovini nastalih dolaskom osmanske vlasti“, *Prilozi*, XXI/22, Institut za istoriju, Sarajevo, 1986., 221.-233.
- PAVIČIĆ, VLADO, „Obrisi demografskih procesa u seoskom društvu na rubu Osmanlijskoga Carstva u poratno doba 18. stoljeća – primjer sela Zvirici“, *Hercegovina. Godišnjak za kulturno i povijesno naslijeđe*, 22, Mostar, 2008., 109.-149.
- PELIDIJA, ENES, „O migracionim kretanjima stanovništva Bosanskog ejaleta u prvim decenijama XVIII. stoljeća“, *Migracije i BiH*, (ur. Nusret Šehić), Institut za istoriju u Sarajevu i Institut za proučavanje nacionalnih odnosa Sarajevo, Sarajevo, 1990., 119.-132.

- PETRIĆ, MARIO, „O migracijama stanovništva u Bosni i Hercegovini“, *Glasnik Zemaljskog muzeja*, Etnologija, Nova serija, XVIII, Sarajevo, 1963., 5.-16.
- RADOJIČIĆ, DRAGANA, „Migraciona kretanja iz Hercegovine u hercegnovski kraj krajem XVII i početkom XVIII vijeka“, *Migracije i BiH*, Institut za istoriju, Sarajevo, 1990., 101.-107.
- SIVRIĆ, MARIJAN, *Migracije iz Hercegovine na dubrovačko područje (1667.-1808.)*, Humski zbornik – 6, Dubrovnik – Mostar, 2003.
- SUĆESKA, AVDO, „Položaj Jevreja u Bosni i Hercegovini za vrijeme Turaka“, *Spomenica 400. godina (1556-1966) od dolaska Jevreja u BiH*, Sarajevo, 1966., 47.-54.
- SUĆESKA, AVDO, „Seljačke bune u Bosni u XVII i XVIII stoljeću“, *Godišnjak Društva istoričara BiH*, XVII (1966.-1967.), Sarajevo, 1969., 163.-207.
- SUĆESKA, AVDO, „Novi podaci o nastanku i visini taksita u Bosni u XVIII stoljeću“, *Prilozi*, X/2, Institut za istoriju, Sarajevo, 1974., 135.-154.
- SUĆESKA, AVDO, „Bune seljaka Muslimana u Bosni u XVII i XVIII stoljeću“, *Zbornik radova*, I, Istorijski institut, Beograd, 1976., 69.-100.
- SUĆESKA, AVDO, „Položaj raje u Bosni i Hercegovini u 18. stoljeću“, *Dijalog*, 6, Sarajevo, 1978., 55.-72.
- SUĆESKA, AVDO, „Uticaj austro-turskih ratova na opterećivanje stanovništva u Bosni u XVIII stoljeću“, *Godišnjak Pravnog fakulteta*, XXVII, Sarajevo, 1980., 197.-208.
- SUĆESKA, AVDO, „Tekâlîf-i şakka u bosanskom ejaletu“, *Godišnjak Pravnog fakulteta*, XXVIII, Sarajevo, 1980., 355.-362.
- SUĆESKA, AVDO, „O socijalnim i političkim pokretima bosanskih Muslimana u XVIII stoljeću“, *Pregled*, LXXIV, Sarajevo, 1984., 523.-536.

- SUĆESKA, AVDO, „Pokušaji muslimanske raje u Bosni da se oslobode rajinskog statusa u XVIII stoljeću“, *Godišnjak Pravnog fakulteta*, XXXIII, Sarajevo, 1985., 235.-246.
- SUĆESKA, AVDO, „O mu'afiyet-u u bosanskom ejaletu, *Prilozi*, XXI/22, Institut za istoriju, Sarajevo, 1986., 235.-243.
- VASIĆ, MILAN. „Etnička kretanja u Bosanskoj Krajini u XVI vijeku“, *Godišnjak Društva istoričara BiH*, XIII, Sarajevo, 1962., 233.-250.
- ŽIVKOVIĆ, PAVO, „Narodnosna slika Bosne i Hercegovine tijekom 15. i 16. stoljeća. S posebnim obzirom na kretanje hrvatskog pučanstva“, *Zadarska smotra. Časopis za kulturu, znanost i umjetnost*, XLI/6, Zadar, 1992., 43.-66.

4. Gospodarske (privredne) prilike

- ALIČIĆ, AHMED S. – HIFZIJA HASANDEDIĆ, „Popis terzija, ćurčija i ćebedžija u Mostaru iz 1755. godine“, *Prilozi za orijentalnu filologiju*, 18-19 (1968.-1969.), Sarajevo, 1973., 315.-371.
- ALIČIĆ, AHMED S., „Privredna i konfesionalna struktura stanovništva u Hercegovini krajem XVI stoljeća“, *Prilozi za orijentalnu filologiju*, 40 (1990.), Sarajevo, 1991., 125.-192.
- FILIPOVIĆ, NEDIM, „Odžakluk timari u Bosni i Hercegovini“,⁶ *Prilozi za orijentalnu filologiju i istoriju jugoslovenskih naroda pod turskom vladavinom*, 5 (1954.-1955.), Sarajevo, 1955., 251.-274.
- FILIPOVIĆ, NEDIM, „Vlasi i uspostava timarskog sistema u Hercegovini“, *Godišnjak ANUBiH*, knjiga XII, Centar za balkanološka ispitivanja, knjiga 10, Sarajevo, 1974., 127.-221.
- HANDŽIĆ, ADEM, „Bosanske solane u XVI i XVII vijeku“, *Članci i građa za kulturnu istoriju istočne Bosne*, 3, Zavičajni muzej Tuzla, Tuzla, 1959., 67.-112.

6 Isti rad je kasnije objavljen na engleskom jeziku FILIPOVIĆ, NEDIM, *Ocaklik Timars in Bosnia and Herzegovina – Odžakluk timari u Bosni i Hercegovini*, *POF*, 36 (1986.), Sarajevo, 1987., 149.-180.

- HANDŽIĆ, ADEM, „Zakonska odredba o (kanun) o tuzlanskim solanama“, *Prilozi za orijentalnu filologiju*, 8-9, Sarajevo, 1958.-1959., 169.-180.
- HANDŽIĆ, ADEM, „Uvoz soli u Bosni u XVI vijeku“, *Prilozi za orijentalnu filologiju*, 10-11, Sarajevo, 1960.-1961., 113.-148.
- HANDŽIĆ, ADEM, „Najraniji turski izvori o rudnicima i trgovima u Bosni“, *Prilozi*, X/2, Institut za istoriju, Sarajevo, 1974., 155.-162.
- HANDŽIĆ, ADEM, „Rudnici u Bosni od druge polovine XV do početka XVII vijeka“, *Posebna izdanja ANUBiH*, LXXIX, Odjeljenje društvenih nauka, knjiga 17, Prilozi za istoriju Bosne i Hercegovine, knjiga II, Sarajevo, 1987., 5.-38.
- HRABAK, BOGUMIL, „Izvoz žitarica iz Bosne i Hercegovine u Primorje od kraja XIII do početka XVII veka“, *Godišnjak Društva istoričara BiH*, XIV, Sarajevo, 1963., 121.-224.
- HRABAK, BOGUMIL, „Privreda Banjaluke i šire okoline do rata 1683-1699. godine“, *Historijski zbornik*, I, Banja Luka, 1980., 85.-125.
- HRABAK, BOGUMIL, „Trgovina Jevreja u Bosni i Hercegovini do sredine XVII stoljeća“, *Godišnjak Društva istoričara BiH*, XXXI-XXXIII, Sarajevo, 1982., 151.-185.
- HRABAK, BOGUMIL, „Zemljišne parcele feudalaca i muslimanskih seljaka u Popovu, Zažablju, i Trebinju početkom Morejskog rata“, *Tribunia*, 9, Zavičajni muzej Trebinje, Trebinje, 1985., 31.-45.
- HRABAK, BOGUMIL, „Dovoz hrane, naoružanja i stoke iz Banjaluke ili preko nje u severnu Dalmaciju (XVI-XVII vek)“, *Istorijski glasnik*, 1-2, Beograd, 1994., 37.-62.
- HRABAK, BOGUMIL, „Goražde od XIV do XVI veka“, *Jugoslovenski istorijski časopis*, 2, Beograd, 1997., 17.-41.
- HRABAK, BOGUMIL, „Gleta iz Bosne u XV i XVI veku“, *Iz starije prošlosti Bosne i Hercegovine*, knjiga V, Arhivar, Beograd, 2008., 101.-128.

- HRABAK, BOGUMIL, „Poljoprivreda Bosne i Hercegovine (1463-1600)“, *Iz starije prošlosti Bosne i Hercegovine*, knjiga V, Arhivar, Beograd, 2008., 150.-172.
- HRABAK, BOGUMIL, „Čifluci, timari i zeameti u Bosanskom sandžaku 1568/69. godine“, *Iz starije prošlosti Bosne i Hercegovine*, knjiga V, Arhivar, Beograd, 2008., 381.-456.
- HRABAK, BOGUMIL, „Bosansko-hercegovački muslimani izvoznici u Italiju (XIV-XVIII)“, *Iz starije prošlosti Bosne i Hercegovine*, knjiga VI, Arhivar, Beograd, 2009., 356.-393.
- KREŠEVLJAKOVIĆ, HAMDİJA, „Gradska privreda i esnafi u BiH (1463.- 1851.)“, *Godišnjak Istorijskog društva BiH*, I, Sarajevo, 1949., 168.-209.
- KREŠEVLJAKOVIĆ, HAMDİJA, „Kazandžijski obrt u Bosni i Hercegovini“, *Glasnik Zemaljskog muzeja BiH*, Nova serija, VI, Sarajevo, 1951., 191.-240.
- KREŠEVLJAKOVIĆ, HAMDİJA, *Esnafi i obrti u Bosni i Hercegovini (1463-1878)*, I-II, Mostar – Zagreb, 1951.
- MOMIROVIĆ, PETAR, „Prilog proučavanju sarajevskih kujundžija“, *Prilozi za orijentalnu filologiju i istoriju jugoslovenskih naroda pod turskom vladavinom*, 5 (1954.-1955.), Sarajevo, 1955., 199.-231.
- PAPONJA, ANTE, „Gospodarske prilike u ljubuškom kraju pod turskom vlašću do početka 17.stoljeća“, *Hercegovina. Godišnjak za kulturno i povijesno naslijeđe*, 22, Mostar, 2008., 71.-108.
- PELIDIJA, ENES, „Privredne prilike u Bosanskom ejaletu u prvim decenijama XVIII stoljeća“, *Istorijski zbornik*, Institut za istoriju u Banjaluci, VII/7, Banja Luka, 1986., 25.-39.
- PELIDIJA, ENES, „O privredi Sarajeva u osamnaestom stoljeću“, *Prilozi historiji Sarajeva*, (radovi sa znanstvenog skupa „Pola milenija Sarajeva“), Sarajevo, 1997., 93.-107.
- SMOLJAN, VLADO, „O nekim izvorima akumulacije u Hercegovini u osmanskome periodu“, *Hercegovina. Časopis za kulturno i historijsko naslijeđe*, 2, Mostar, 1982., 165.-182.

- SMOLJAN, VLADO, „O nekim mogućnostima i ograničenjima gospodarskog razvitka Hercegovine u vrijeme Osmanskog Carstva“, *Mostariensia. Časopis za humanističke znanosti Sveučilišta u Mostaru*, 16, Mostar, 2002., 59.-105.
- SUĆESKA, AVDO, „O nastanku čifluka u našim zemljama“, *Godišnjak Društva istoričara BiH*, XVI (1965.), Sarajevo, 1967., 37.-57.
- SUĆESKA, AVDO, „O nasljeđivanju odžakluk-timara u Bosni i Hercegovini“, *Godišnjak Pravnog fakulteta*, XV, Sarajevo, 1967., 503.-516.
- SUĆESKA, AVDO, „Evolucija u nasljeđivanju odžakluk-timara u Bosanskom pašaluku“, *Godišnjak Društva istoričara BiH*, XIX (1970.-1971.), Sarajevo, 1973., 31.-44.
- SUĆESKA, AVDO, „Neke osobenosti u procesu čiflučenja u Bosni i Hercegovini u XVIII stoljeću“, *Godišnjak Pravnog fakulteta*, XXI, Sarajevo, 1973., 331.-342.
- SUĆESKA, AVDO, „Pravni položaj rudara i oblici upravljanja rudnicima u Bosni u osmanskome periodu“, *Anali Pravnog fakulteta*, XXII/5-6, Beograd, 1974., 837.-844.
- SUĆESKA, AVDO, „Uticaj migracionih kretanja na oblikovanje agrarnih odnosa u BiH u periodu osmanske vladavine“, *Migracije i BiH*, Institut za istoriju, Sarajevo, 1990., 109.-118.
- TASLIDŽA, FARUK, „Trgovina Hercegovačkog sandžaka u prvim decenijama XVII vijeka“, *Prilozi*, 40, Institut za istoriju, Sarajevo, 2011., 55.-76.

5. Vjerske prilike

- ALIČIČ, AHMED S., „Širenje islama u Hercegovini“, *Prilozi za orijentalnu filologiju*, 41 (1991.), Sarajevo, 1991., 67.-73.
- BALIĆ, SMAIL, „Crkva bosanska i uloga derviša u islamizaciji Bosne“, *Slovo Gorčina*, 26, Stolac, 2004., 31.-41.

- BENKOVIĆ, ŽARKO, „Bogumilstvo i islamizacija“, *Slovo Gorčina*, 27, Stolac, 2007., 95.-104.
- BUZOV, SNJEŽANA, „Vlasi u bosanskom sandžaku i islamizacija“, *Prilozi za orijentalnu filologiju*, 41 (1991.), Sarajevo, 1991., 99.-111.
- ĆIMIĆ, ESAD, „Socijalo-duhovni opseg islamizacije. Skica sociologijskog promišljanja povijesne retrospektive“, *Slovo Gorčina*, 25, Stolac, 2003., 63.-68.
- ĐURĐEV, BRANISLAV, „Prodaja crkava i manastira za vreme vlade Selima II“, *Godišnjak Istorijskog društva BiH*, IX (1957.), Sarajevo, 1958., 241.-247.
- ĐURĐEV, BRANISLAV, „Još jedan podatak o prodaji crkava i manastira za vreme Selima II“, *Godišnjak Istorijskog društva BiH*, X (1949.-1959.), Sarajevo, 1959., 385.
- DŽAJA, SREĆKO M., „Katoličanstvo u Bosni i Hercegovini od Kulina bana do Austro-Ugarske okupacije“, *Croatica christiana periodica*, XVI/30, Zagreb, 1992., 153.-178.
- FILIPOVIĆ, NEDIM, „Napomene o islamizaciji u Bosni i Hercegovini u XV vijeku“, *Godišnjak ANUBiH*, knjiga VII, Centar za balkanološka ispitivanja, knjiga 5, Sarajevo, 1970., 141.-167.
- FILIPOVIĆ, NEDIM, „Osvrt na pitanje islamizacije na Balkanu pod Turcima“, *Godišnjak ANUBiH*, knjiga XIII, Centar za balkanološka ispitivanja, knjiga 11, Sarajevo, 1976., 385.-416.
- FILIPOVIĆ, NEDIM, „Islamizacija Vlaha u Bosni i Hercegovini u XV i XVI stoljeću“, *Simpozijum Vlasi u XV i XVI vijeku* (Sarajevo, 13-16. XI 1973), *Radovi ANUBiH*, knjiga LXXIII, Odjeljenje društvenih nauka, knjiga 22, Sarajevo, 1983., 139.-148.
- FILIPOVIĆ, NENAD, „Islamizacija Bosne u prva dva desetljeća osmanske vlasti“, *Prilozi za orijentalnu filologiju*, 41 (1991.), Sarajevo, 1991., 53.-65.
- HADŽIJAHIĆ, MUHAMED, „O nestanku bogumilstva i islamizaciji“, *Slovo Gorčina*, 27, Stolac, 2005., 19.-24.

- HADŽIJAHIĆ, MUHAMED, „O nekim dilemama oko islamizacije“, *Slovo Gorčina*, 28, Stolac, 2006., 21.-27.
- HANDŽIĆ, ADEM, „O progonu hamzevija u Bosni 1573. godine“, *Prilozi za orijentalnu filologiju*, 20-21 (1970.-1971.), Sarajevo, 1974., 51.-70.
- HANDŽIĆ, ADEM, „O širenju islama s posebnim osvrtom na srednju Bosnu“, *Prilozi za orijentalnu filologiju*, 41 (1991.), Sarajevo, 1991., 37.-52.
- HANDŽIĆ, ADEM, „Konfesionalni sastav stanovništva u Bosni i Hercegovini u prvim stoljećima osmanske vladavine“, *Prilozi za orijentalnu filologiju*, 42-43 (1992.-1993.), Sarajevo, 1995., 119.-153.
- HANDŽIĆ, MEHMED, „Glavni uzrok prijelaza bogomila na islam“, *Izabrana djela. Teme iz opće i kulturne historije*, knjiga II, Ogledalo, Sarajevo, 1999., 55.-58.
- HANDŽIĆ, MEHMED, „Islamizacija Bosne i Hercegovine i porijeklo bosanskohercegovačkih muslimana“, *Izabrana djela. Teme iz opće i kulturne historije*, knjiga II, Ogledalo, Sarajevo, 1999., 7.-46.
- HANDŽIĆ, MEHMED, „Jedan prilog povijesti prvih dana širenja islama u Bosni i Hercegovini“, *Izabrana djela. Teme iz opće i kulturne historije*, knjiga II, Sarajevo, 1999., 59.-78.
- HUSIĆ, ALADIN, „Neke karakteristike prihvatanja islama u Bosanskom sandžaku početkom 16. stoljeća“, *Prilozi za orijentalnu filologiju*, 60 (2010.), Sarajevo, 2011., 221.-240.
- JOLIĆ, ROBERT, „Župa Brotnjo kroz povijest“, *Godišnjak župe sv. Blaža*, 4, Gradnići, 2007., 38.-48.
- JOLIĆ, ROBERT, „Franjevci na prostoru Hercegovine u osmanlijsko doba“, *Zbornik radova Franjevci i Hercegovina*, Mostar, 2009., 81.-104.
- KRASIĆ, STJEPAN, „Izvještaj iz 1589. godine. Splitski dominikanac fra Daniel piše papi Sikstu V. o prilikama u kojima su živjeli katolici u istočnoj Hercegovini“, *Mostariensia. Časopis za humanističke znanosti Sveučilišta u Mostaru*, 9, Mostar, 1998., 105.-113.

- KREŠIĆ, MILENKO, „Katolici Trebinjsko-mrkanske biskupije prema popisu nadbiskupa Marka Andrijaševića iz 1773. godine“, *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru*, 48, Zadar, 2006., 439.-452.
- KREŠIĆ, MILENKO, „Povijesne okolnosti osnutka i osnutak župe Dubrave u Trebinjskoj biskupiji prije 300 godina“, *Croatica cristhiana periodica*, XXX/57, Zagreb, 2006., 103.-129.
- KUPUSOVIĆ, EMINA, „Širenje islama u vilajetu Pavli“, *Prilozi za orijentalnu filologiju*, 41 (1991.), Sarajevo, 1991., 113.-153.
- MARIĆ, FRANJO, *Hrvati-katolici u BiH između 1463. i 1995. godine prema crkvenim dokumentima*, Katehetski salezijanski centar, Zagreb, 1998.
- MARIĆ, FRANJO, „Hrvati katolici žepačkog kraja prema crkvenim izvješćima u tursko doba između 1623. i 1878. godine“, *Bilten Franjevačke teologije Sarajevo*, XVIII/1, Sarajevo, 2001., 205.-222.
- MOAČANIN, NENAD, „Islamizacija seljaštva u Bosni od 15. do 17. stoljeća: demistifikacija“, *Zbornik Mirjane Gross*, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu – Zavod za hrvatsku povijest, Zagreb, 1999., 53.-63.
- MURVAR, VATROSLAV, „Islamizacija i značenje islamskih Hrvata u islamskom svijetu“, *Hrvatska revija*, 1, Buenos Aires, 1951., 22.-29.
- NIKIĆ, ANDRIJA, „Pokušaji oslobađanja i islamizacija u XVII. st. u Hercegovini prema rimskim izvorima“, *Nova et vetera*, XXIX/1, Sarajevo, 1979., 167.-182.
- NIKIĆ, ANDRIJA, *Hercegovački katolici između 1683. i 1735. godine*, Mostar, 1988.
- NILEVIĆ, BORIS, „Odnosi srpsko-pravoslavnog sveštenstva i franjevača u Bosni i Hercegovini do početka XVII. stoljeća“, *Bosna franciscana*, III/4, Sarajevo, 1995., 99.-113.
- PANDŽIĆ, BAZILIJE, „Trebinjska biskupija u tursko doba“, *Tisuću godina Trebinjske biskupije* (prir. Ivica Puljić), Vrhbosanska visoka teološka škola, Sarajevo, 1988., 91.-124.

- RUPČIĆ, BONICIJE, „Makarska biskupija i zapadna Hercegovina do godine 1735.“, *Nova et vetera*, Posebni otisak, XXXI/1-2., Sarajevo, 1981., 107.-136.
- SELMANOVIĆ, MADŽIDA, „Uticaj tursko-osmanske politike na islamizaciju u Bosni“, *Prilozi za orijentalnu filologiju*, 41 (1991.), Sarajevo, 1991., 83.-97.
- SOLOVJEV, ALEKSANDAR, „Nestanak bogomilstva i islamizacija Bosne“, *Godišnjak Istorijskog društva BiH*, I, Sarajevo, 1949., 42.-79.
- SPAHO, FEHIM DŽ., „Prihvatanje islama kod stanovništva kliškog sandžaka“, *Prilozi za orijentalnu filologiju*, 41 (1991.), Sarajevo, 1991., 283.-290.
- ŠANJEK, FRANJO, „Kršćanstvo Bosne i Hercegovine“, *Croatica christiana periodica*, XVI/30, Zagreb, 1992., 119.-152.
- ZIRDUM, ANDRIJA, „Svjetovni svećenici u Bosni i Hercegovini u tursko doba“, *Nova et vetera*, XXIX/1, Sarajevo, 1979., 205.-212.
- ŽIVKOVIĆ, PAVO, „Sukobi i animoziteti kršćana i sljedbenika islama od nastanka islama do pojave protestantizma i Martina Lutera“, *Motrišta*, 4, Mostar, 1997., 79.-85.
- ZLATAR, BEHIJA, „Širenje islama i islamska kultura u Sarajevu i okolini“, *Prilozi za orijentalnu filologiju*, 41, Sarajevo, 1991., 253.-267.

6. Općenito o gradskim naseljima

- ALIČIĆ, AHMED S., „Lištica pod turskom vlašću u 15. i 16. stoljeću“, *Glasnik Zemaljskog muzeja BiH*, Etnologija, Nova serija, XXIV-XXV, Sarajevo, 1969.-1970., 97.-134.
- ALIČIĆ, AHMED S., „Nahija Drežnica pod osmanskom upravom“, *Glasnik Zemaljskog muzeja BiH*, Etnologija, Nova serija, XXXVII, Sarajevo, 1982., 3.-14.
- ČAR-DRNDA, HATIDŽA, „Prilog proučavanju prošlosti Fojnice i Kreševa od uspostave osmanske vlasti do početka 17. stoljeća“, *Prilozi za orijentalnu filologiju*, 35 (1985.), Sarajevo, 1986., 133.-161.

- ČAR-DRNDA, HATIDŽA, „Visoko u sastavu Osmanskog Carstva – XV i XVI stoljeće“, *Prilozi za orijentalnu filologiju*, 40 (1990.), Sarajevo, 1991., 193.-217.
- ČAR-DRNDA, HATIDŽA, „Grad Foča na razmeđu dviju civilizacija“, *Hercegovina. Časopis za kulturno i historijsko naslijeđe*, 15-16, Mostar, 2003., 49.-60.
- ĐURĐEV, BRANISLAV, „Gradovi pod turskom upravom do početka XIX stoljeća“, *Enciklopedija Jugoslavije*, Tom IV, Jugoslavenski leksikografski zavod, Zagreb, 1986., 521.-525.
- GADŽO-KASUMOVIĆ, AZRA, „Stolac u osmanskome periodu“, *Hercegovina. Časopis za kulturno i historijsko naslijeđe*, 13-14, Mostar, 2001., 23.-41.
- GOLUŽA, BOŽO – KREŠO, ANTONIJA, „Dubrave u prva dva stoljeća otomanske vladavine“, *300 godina župe Dubrave*, (Zbornik radova studijskog dana), Aladinići, 2006., 41.-58.
- HADŽIJAHIĆ, MUHAMED, „Sarajevska muafnama“, *Godišnjak Društva istoričara BiH*, XIV (1963.), Sarajevo, 1964., 67.-119.
- HADŽIOMEROVIĆ, ZLATKO, „Iz mostarske prošlosti (17. i 18. stoljeće)“, *Hercegovina. Časopis za kulturno i historijsko naslijeđe*, 13-14, Mostar, 2001., 139.-150.
- HANDŽIĆ, ADEM, „Postanak i razvitak Bijeljine u XVI vijeku“, *Prilozi za orijentalnu filologiju*, 12-13 (1962.-1963.), Sarajevo, 1965., 45.-74.
- HANDŽIĆ, ADEM, „Zvornik u drugoj polovini XV i u XVI vijeku“, *Godišnjak Društva istoričara BiH*, XVIII (1968.-1969.), Sarajevo, 1970., 141.-196.
- HANDŽIĆ, ADEM, „Postanak i razvitak Dervente u XVI stoljeću“, *Prilozi*, X/2, Institut za istoriju, Sarajevo, 1974., 111.-133.
- HANDŽIĆ, ADEM, „Značaj muafijeta u razvitku gradskih naselja u Bosni u XVI vijeku“, *Jugoslavenski istorijski časopis*, 1-2, Beograd, 1974., 60.-69.
- HANDŽIĆ, ADEM, *Tuzla i njena okolina u XVI vijeku*, Monografija, Svjetlost, Sarajevo, 1975.

- HANDŽIĆ, ADEM, „O formiranju nekih gradskih naselja u Bosni u XVI stoljeću (uloga države i vakufa)“, *Prilozi za orijentalnu filologiju*, 25 (1975.), Sarajevo, 1976., 133.-169.
- HANDŽIĆ, ADEM, „O značaju putova za razvitak gradskih naselja u Bosni u XVI i XVII stoljeću“, *Prilozi*, XIII/13, Institut za istoriju, Sarajevo, 1977., 73.-78.
- HANDŽIĆ, ADEM, „Fojnica u osmanskome periodu“, *Fojnica kroz vijekove*, Monografija, Fojnica – Sarajevo, 1987., 65.-92.
- HASANDEDIĆ, HIVZIJA, „Prilozi za istoriju Blagaja na Buni u doba turske vladavine“, *Godišnjak Društva istoričara BiH*, XIX (1970.-1971.), Sarajevo, 1973., 235.-265.
- HASANDEDIĆ, HIVZIJA, „Mostarski kadiluk i njegove kadije“, *Hercegovina. Časopis za kulturno i historijsko naslijeđe*, 10, Mostar, 1998., 23.-30.
- HRABAK, BOGUMIL, „Cernica- trg feudalne epohe u istočnoj Hercegovini“, *Iz starije prošlosti Bosne i Hercegovine*, knjiga IV, Arhivar, Beograd, 2008., 64.-109.
- HRABAK, BOGUMIL, „Urbani, privredni i vojno-upravni rast Mostara (1450-1800)“, *Iz starije prošlosti Bosne i Hercegovine*, knjiga IV, Arhivar, Beograd, 2008., 224.-341.
- HRABAK, BOGUMIL, „Postanak i narastanje Sarajeva“, *Iz starije prošlosti Bosne i Hercegovine*, knjiga VI, Arhivar, Beograd, 2009., 10.-195.
- HODŽIĆ, SABIT, „Nekoliko podataka o mostarskim mahalama i strukturi stanovništva“, *Hercegovina. Časopis za kulturno i historijsko naslijeđe*, 11-12, Mostar, 2000., 79.-90.
- HUSIĆ, ALADIN, „Tvrđave Bosanskog sandžaka i njihove posade 1530. godine“, *Prilozi za orijentalnu filologiju*, 49 (1999.), Sarajevo, 2000., 189.-229.
- HUSIĆ, ALADIN, „Bobovac, od pada pod osmansku vlast do ukidanja posade 1540. godine“, *Znakovi vremena*, IV-V/13-14, Sarajevo, 2001./2002., 188.-205.

- HUSIĆ, ALADIN, „Maglaj u ranom osmanskome periodu (15. i 16. stoljeće)“, *Anali GHB*, XXVII-XXVIII, Sarajevo, 2008., 113.-134.
- JOLIĆ, ROBERT, *Stanovništvo Brotnja u tursko doba*, Čitluk – Tomislavgrad, 2009.
- KAPIDŽIĆ, HAMDIIJA, „Stolac u XVIII vijeku“, *Slovo Gorčina*, Stolac, 1979., 54.-63.
- KREŠEVLJAKOVIĆ, HAMDIIJA, „Prilozi povijesti bosanskih gradova pod turskom upravom“, *Prilozi za orijentalnu filologiju i istoriju jugoslovenskih naroda pod turskom vladavinom*, 2 (1951.), Sarajevo, 1952., 115.-184.
- KREŠEVLJAKOVIĆ, HAMDIIJA – KAPIDŽIĆ, HAMID, „Stari hercegovački gradovi“, *Naše starine*, 2, Sarajevo, 1954., 9.-21.
- KORAĆ, VOJISLAV, *Trebinje. Period od dolaska Turaka do 1878.*, II, Zavičajni muzej Trebinje, Trebinje, 1971.
- MULIĆ, JUSUF, „Dvije značajne godišnjice grada Konjica: 620 godina prvog zvaničnog pomena grada i 320 godina od izgradnje bivšeg Kamenog mosta“, *Hercegovina. Časopis za kulturno i historijsko naslijeđe*, 15-16, Mostar, 2003., 23.-48.
- MULIĆ, JUSUF, „Počitelj u doba osmanske vladavine“, *Anali GHB*, XXV-XXVI, Sarajevo, 2007., 261.-296.
- MUJIĆ, MUHAMED A., „Prilog proučavanju prošlosti Vitine“, *Prilozi za orijentalnu filologiju*, 3-4 (1952.-1953.), Sarajevo, 1953., 622.-628.
- MUSTAĆ, IVAN, „Počitelj u sustavu obrane hrvatsko-ugarske države od Turaka“, *Zbornik znanstvenog simpozija Povijest hrvatskog Počitelja*, Općinsko poglavarstvo Čapljina, Čapljina – Zagreb, 1996., 39.-79.
- NIKIĆ, ANDRIJA, „Ljubuški kraj za turske vladavine (od XII. stoljeća do 1878.)“, *Mostariensia. Časopis za humanističke znanosti Sveučilišta u Mostaru*, Mostar, 2001./2002., 123.-178.
- PELIDIJA, ENES, „Mostar u XVIII stoljeću“, *Hercegovina. Časopis za kulturno i historijsko naslijeđe*, 9, Mostar, 1997., 81.-90.

- PELIDIJA, ENES, „Stolac i Vidoška kapetanija u prvoj polovini XVIII stoljeća“, *Slovo Gorčina*, 27, Stolac, 2005., 32.-36.
- PELIDIJA, ENES, „Prošlost Tešnja i njegove okoline u XVIII stoljeću“, *Anali GHB*, XXXI, Sarajevo, 2010., 85.-112.
- SELMANOVIĆ, MADŽIDA, „Jajce od pada pod Turke do kraja XVI vijeka“, *Prilozi za orijentalnu filologiju*, 42-43 (1992.-1993.), Sarajevo, 1995., 155.-190.
- SPAHO, FEHIM DŽ., „Livno u ranim turskim izvorima – prilog za monografiju“, *Prilozi za orijentalnu filologiju*, 32-33 (1982.-1983.), Sarajevo, 1984., 147.-161.
- SPAHO, FEHIM DŽ., „Nekoliko novih podataka o Stocu iz XV i XVI stoljeća“, *Prilozi za orijentalnu filologiju*, 37 (1987.), Sarajevo, 1988., 197.-201.
- SPAHO, FEHIM, „Livno u turskim povijesnim vrelima i u putopisima Evlije Čelebije“, *Livanjski kraj u povijesti*, Muzej hrvatskih arheoloških spomenika, Split, 1994., 145.-153.
- ŠABANOVIĆ, HAZIM – PALAVESTRA, VLAJKO, „Žepa i njena okolina u prvim decenijama turske vlasti“, *Glasnik Zemaljskog muzeja BiH*, Etnologija, Nova serija, XIX, Sarajevo, 1964., 39.-44.
- UDOVIČIĆ, MARTIN, *Travnik u vrijeme vezira (1699-1851)*, Zavičajni muzej, Travnik, 1973.
- VEGO, MARKO, „Bekija u doba turske okupacije“, *Bekija kroz vijekove*, Sarajevo, 1964., 175.-180.
- VEGO, MARKO, *Historija Brotnja od najstarijih vremena do 1878. godine*, Čitluk, 1981.
- ZELENIKA, ANĐELKO, „Gabela kao obrambeni centar donje Neretve u doba Turaka“, *Hercegovina. Časopis za kulturno i historijsko naslijeđe*, 1, Mostar, 1981., 89.-118.
- ZLATAR, BEHIJA, „Sarajevo kao trgovački centar bosanskog sandžaka u XVI vijeku“, *Prilozi za orijentalnu filologiju*, 38 (1988.), Sarajevo, 1989., 225.-239.

ZLATAR, BEHIJA, *Zlatno doba Sarajeva (XVI stoljeće)*, Svjetlost, Sarajevo, 1996.

KORDIĆ, ZVONKO, „Nahije Imotski i Ljubuški u defteru iz 1585. godine“, *Imotski zbornik*, 2, Imotski, 1994., 97.-140.

7. Kulturna povijest

Anali GHB, Sarajevo, IX-X, Sarajevo, 1983. (radovi simpozija održanog 22. i 23. studenoga 1983. povodom 450-godišnjice Gazi Husrevbegova vakufa i njegovih institucija).

BAJIĆ, ESAD, *Konjičke džamije*, Fondacija „Baština duhovnosti“, Mostar, 2011.

BEĆIRBEGOVIĆ, MADŽIDA, „Urbanizacija i prosvjetni objekti u bosanskom ejaletu kao faktori širenja islamske kulture“, *Prilozi za orijentalnu filologiju*, 41 (1991.), Sarajevo, 1991., 359.-367.

BEJTIĆ, ALIJA, „Bosanski namjesnik Mehmed paša Kukavica i njegove zadužbine u Bosni (1752-1756 i 1757-1760)“, *Prilozi za orijentalnu filologiju i istoriju jugoslovenskih naroda pod turskom vladavinom*, 6-7 (1956.-1957.), Sarajevo, 1957., 77.-114.

HANDŽIĆ, ADEM, „Gazi Husrev-begovi vakufi u Tešanjskoj nahiji u XVI vijeku“, *Anali GHB*, II-III, Sarajevo, 1974., 161.-174.

HASANDEDIĆ, HIVZIJA, „Zadužbine Čejvana Kethode u Hercegovini“, *Prilozi za orijentalnu filologiju i istoriju jugoslovenskih naroda pod turskom vladavinom*, 5 (1954.-1955.), Sarajevo, 1955., 275.-286.

HASANDEDIĆ, HIVZIJA, „Tabačica džamija u Mostaru“, *Prilozi za orijentalnu filologiju*, 10-11 (1960.-1961.), Sarajevo, 1961., 215.-222.

HASANDEDIĆ, HIVZIJA, „Sinan-pašina džamija u Mostaru“, *Prilozi za orijentalnu filologiju*, 12-13 (1962.-1963.), Sarajevo, 1965., 259.-264.

- HASANDEDIĆ, HIVZIJA, „Kulturno-istoriski spomenici u Mostaru iz turskog doba“, *Prilozi za orijentalnu filologiju*, 21 (1970.-1971.), Sarajevo, 1971., 149.-177.
- HASANDEDIĆ, HIVZIJA, „Nezir-agina džamija u Mostaru“, *Prilozi za orijentalnu filologiju*, 28-29 (1978.-1979.), Sarajevo, 1980., 423.-431.
- HASANDEDIĆ, HIVZIJA, *Spomenici kulture turskog doba u Mostaru*, Islamski kulturni centar, Mostar, 1980., ²2005.
- HASANDEDIĆ, HIVZIJA, *Muslimanska baština u istočnoj Hercegovini*, El-Kalem, Sarajevo, 1990.
- HASANDEDIĆ, HIVZIJA, *Muslimanska baština Bošnjaka u južnoj (srednjoj) Hercegovini*, Islamski centar, Mostar, 1997.
- HUSIĆ, ALADIN, „Tešanjski vakufi (s posebnim osvrtom na novčane vakufe)“, *Anali GHB*, XXIX-XXX, Sarajevo, 2009., 41.-64.
- KREŠEVLJAKOVIĆ, HAMDIIJA – KAPIDŽIĆ, HAMDIIJA, „Stari hercegovački gradovi“, *Naše starine*, II, Sarajevo, 1954., 9.-21.
- KREŠEVLJAKOVIĆ, HAMDIIJA, *Hanovi i karavansaraji u Bosni i Hercegovini*, Naučno društvo NR Bosne i Hercegovine, Djela, knjiga VIII, Sarajevo, 1957.
- KRKIĆ, SAFET, „Vakufi Mostara kao forma privredne aktivnosti“, *Hercegovina. Časopis za kulturno i historijsko naslijeđe*, 9, Mostar, 1997., 40.-48.
- MULIĆ, JUSUF, „Islamske bogomolje u Mostaru“, *Hercegovina. Časopis za kulturno i historijsko naslijeđe*, 9, Mostar, 1997., 49.-80.
- RAJKOVIĆ, SALIH, „Neki novi podaci o spomenicima kulture u Hercegovini“, *Hercegovina. Časopis za kulturno i historijsko naslijeđe*, 3, Mostar, 1983., 101.-117.
- SPAHO, FEHIM, „Džamije i njihovi vakufi u gradovima Kliškog sandžaka početkom XVII vijeka“, *Anali GHB*, V-VI, Sarajevo, 1978., 217.-230.
- Skupina autora, „Vakuf-name iz Bosne i Hercegovine (XVII stoljeće)“, *Prilozi za orijentalnu filologiju* 44-45 (1994.-1995.), Sarajevo, 1996., 279.-381.

- ZELENIKA, ANĐELKO, „Kula iz XVII stoljeća na Humu u Mostaru“, *Hercegovina. Godišnjak za kulturno i povijesno naslijeđe*, 6, Mostar, 1987., 141.-150.
- ZLATAR, BEHIJA, „Popis vakufa iz prve polovice XVI stoljeća“, *Prilozi za orijentalnu filologiju*, 20-21 (1970.-1971.), Sarajevo, 1974., 109.-158.
- ZLATAR, BEHIJA, „Uloga vakufa u razvitku Mostara“, *Hercegovina. Časopis za kulturno i historijsko naslijeđe*, 9, Mostar, 1997., 35.-39.
- ZLATAR, BEHIJA, „Vakuf Gazi Mehmed-bega Isabegovića u Sarajevu“, *Prilozi za orijentalnu filologiju*, 55, Sarajevo, 2005., 217.-226.

8. Ostalo

- HADŽIBEGIĆ, HAMID, „Porez na sitnu stoku i korišćenje ispaša“, *Prilozi za orijentalnu filologiju*, 8-9 (1958.-1959.), Sarajevo, 1960., 63.-109.
- BOJIĆ, MEHMEDALIJA, *Historija Bosne i Bošnjaka*, Sarajevo, 2001.
- BUZOV, SNJEŽANA, „Vlaško pitanje i osmanlijski izvori“, *Povijesni prilozi*, 11, Orijentalni institut, Sarajevo, 1992., 39.-60.
- ĐURĐEV, BRANISLAV, „Bosna (Bosnie et Herzégovina)“, *Encyclopédie de l'Islam*, Tome I, (A-B), J. Brill- G. P. Maisonneuve Max Besson, Leyde – Paris, 1960., 1299.-1314.
- FILIPOVIĆ, NEDIM, „Pogled na osmanski feudalizam“, *Godišnjak Društva istoričara BiH*, IV, Sarajevo, 1952., 5.-146.
- FILIPOVIĆ, NEDIM, „Bosna i Hercegovina“, *Historija naroda Jugoslavije*, II, Zagreb, 1959., 114.-158.
- FILIPOVIĆ, NEDIM, „Bosanski pašaluk“, *Historija naroda Jugoslavije*, II, Zagreb, 1959., 582.-601.
- IMAMOVIĆ, MUSTAFA, *Historija Bošnjaka*, Bošnjačka zajednica kulture Preporod, Sarajevo, 1997.

- KURSAR, VJERAN, „Bosna i Hercegovina“, *U potrazi za mirom i blagostanjem. Hrvatske zemlje u 18. stoljeću*, (ur. Lovorka Čoralić), Matica hrvatska, Zagreb, 2013., 389.-403.
- MOAČANIN, NENAD, *Turska Hrvatska. Hrvati pod vlašću Osmanskoga Carstva do 1791. Preispitivanja*, Zagreb, 1999.
- MOAČANIN, NENAD, „Hrvati pod vlašću Osmanskoga Carstva do razdoblja reformi u Bosni i Hercegovini (1463.-1831.)“, *Hrvatsko-slavonska Vojna krajina i Hrvati pod vlašću Osmanskoga Carstva u ranome novom vijeku*, Leykam international, Zagreb, 2007., 108.-185.
- MUJIĆ, MUHAMED A., „Prilog proučavanju uživanja alkoholnih pića u Bosni i Hercegovini pod osmanskom vlašću“, *Prilozi za orijentalnu filologiju i istoriju jugoslovenskih naroda pod turskom vladavinom*, 5 (1954.-1955.), Sarajevo, 1955., 287.-298.
- MULIĆ, JUSUF, *Hercegovina. Vojna i upravna jedinica Osmanskog Carstva (XV i XVI stoljeće)*, II/I, Muzej Hercegovine, Mostar, 2004.
- MULIĆ, JUSUF, *Hercegovina. Vojna i upravna jedinica Osmanskog Carstva. Od početka XVII stoljeća do kraja osmanske vladavine*, II/II, Muzej Hercegovine, Mostar, 2007.
- PELIDIJA, ENES, „O prilikama u Bosanskom ejaletu prvih godina XVIII stoljeća“, *Prilozi*, XV/16, Institut za istoriju, Sarajevo, 1979., 197.-204.
- PELIDIJA, ENES, „Uticaj osmanske vladavine na politički, privredni i kulturni život Bosanskog ejaleta do kraja XVIII stoljeća“, *Bosna i Bošnjaci, državnopravni razvitak Bosne i Hercegovine i bošnjačkomuslimanski narod*, Press centar Armije Bosne i Hercegovine, Sarajevo, 1995., 33.-45.
- SPAHO, FEHIM, „Sidžil blagajskog kadije iz druge polovine 18. stoljeća“, *Tribunia*, 3, Zavičajni muzej Trebinje, Trebinje, 1977., 195.-210.
- SUĆESKA, AVDO, „Hercegovina pod osmanskom vlasti“, *Hercegovina*, Zagreb, 1981., 208.-235.

ZLATAR, BEHIJA, „Bosna i Hercegovina u okvirima Osmanskog Carstva (1463.-1593)“, *Bosna i Hercegovina od najstarijih vremena do kraja Drugog svjetskog rata*, Bosanski kulturni centar, Sarajevo, ²1998., 97.-131.

ZLATAR, BEHIJA, *Gazi Husrev-beg*, Orijentalni institut u Sarajevu, Posebna izdanja, XXXII, Sarajevo, 2010.

ŽIVKOVIĆ, PAVO, *Povijest Bosne i Hercegovine do konca XVIII. stoljeća i povijest Hrvata Bosanske Posavine do početka XX. stoljeća*, HKD Napredak, Mostar, 1994.

Zaključak

Radova koji se bave poviješću Hercegovine i Bosne puno je više, nego što je prikazano u ovom popisu, no ovdje su uzeti u obzir samo oni nastali u zadnjih 60-ak godina. Starija izdanja u pojedinim pitanjima povijesna znanost odavno je nadišla ili barem dovela u pitanje. Unatoč popriličnom broju objavljenih i ovdje iznesenih radova, nisu navedeni svi naslovi, odnosno publikacije koji su izašli, a koji se odnose na razdoblje ranoga novog vijeka iz dva razloga. Prvi je taj što se nije moglo doći do svih naslova, odnosno iz različitih razloga nisu bili dostupni, a drugi što su u nekim člancima autori pisali opće poznate podatke, tako da nismo smatrali potrebnim takve vrste radova uvrstiti u ovaj prikaz. Iz popisa je razvidno da su radovi koji govore o prošlosti Bosne daleko više zastupljeni, nego oni u kojima se piše o povijesti Hercegovine. Bez obzira na to, kao i na broj objavljenih radova, određene teme još uvijek nisu u cijelosti istražene i iscrpljene i još se puno toga ima za reći o razdoblju turskoga gospodstva u Hercegovini i Bosni. Nepostojanje izvora koji bi bacili više svjetla o određenim pitanjima, kao i nedostupnost određenih rukopisa koji se ljubomorno čuvaju u ladicama iz tko zna kakvih razloga, još više otežavaju proučavanje prilika u razdoblju koje zaokuplja ne samo povjesničare, nego i one koji se primarno bave drugim temama, ali koji nađu vremena za proučavanje ovoga nadasve zanimljivog i burnog razdoblja bosansko-hercegovačke povijesti.

Kratice

- ANUBiH – Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine
- FTS – Franjevačka teologija Sarajevo
- GHB – Gazi Husrev-begova biblioteka
- GZMBiH – Glasnik Zemaljskog muzeja Bosne i Hercegovine
- HAZU – Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti
- POF – Prilozi za orijentalnu filologiju

DIJANA PINJUH

A BIBLIOGRAPHY OF WORKS ABOUT HERZEGOVINA AND BOSNIA (SINCE THE FALL UNDER TURKISH REIGN TO THE END OF THE 18. CENTURY)

Abstract

In this article the author gives a list of works dealing with events and occasions in Herzegovina and Bosnia in the early Modern age. The works are divided into several thematical units: the organization and structure of Ottoman government and society, military and political history, social circumstances – migrations and the position of the population, economic circumstances, religious circumstances, urban settlements and cultural history. The works, whose includement in one of these groups was problematic, were put under a separate unit named „Other“.

Key words: list of works, Herzegovina, Bosnia, the early Modern era